

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Duo Tractatus

Moneta, Giampietro

Marburg, 1628

Cap. IV. Quinam optare possint; & continet quatuor Quæstiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63048)

- 50 *Dominium pecunia soluta negotiorum gestori acquiratur creditori ratihabitione secuta.*
- 60 *Optio per quemcumq; nomine meo facta forte valet, si ratum habeam.*
- 61 *Beneficium potest alicui conferri nomine absentis.*
- 62 *Beneficium impetrari potest sine mandato.*
- 63 *Coniuncta persona sine mandato admittitur ad optandum; sicut etiam in beneficalibus, num. 64 requiritur tamen ratihabitione, num. 69.*
- 65 *Coniuncta persona regulariter admittuntur, si caveant de rato; & qua illa sint. num. 66. & usque ad quem gradum. num. 67.*
- 68 *Canonicus, aut alias coniunctus conjunctione spirituali non potest pro alio coniuncto impetrare, aut acceptare.*
- 69 *Ratihabitione requiritur ubi aliquis sine mandato speciali, aut sine libera pro alio optavit: & in ratihabitione huiusmodi per antiquiores facienda pendente possint iuniores interim optare. numero 70.*

CAP. IV.

Quinam optare possint prabendas.

QUÆRO PRIMO, *An soli & omnes antiquiores canonici optare possint?*

PRIMA CONCLUSIO. Illud certum est, solos canonicos, seu beneficiatos in aliqua ecclesia collegiata regulariter † optare posse, ut patet ex iis, quæ supra diximus, c. 1. q. 2. & c. 3. q. 1. ubi etiam diximus, posse induci consuetudinem, ut beneficiatus in aliqua ecclesia, dummodo constituat aliqua ratione unum corpus cum canonicis, possit optare canonicatum, seu prabendam vacantem, vel non optatam: pro quo etiam facit decis. Delphin. Franc. Marc. 1271. nu. 4. immo etiam ibid. ostendimus, posse beneficiatos inter se optare, dummodo collegium in aliqua ecclesia constituent.

S E C U N D.

SECUNDA CONCLUSIO. Consuetudo optandi inducta, † quod canonici opteat, non ita extenditur, ut prælati, aut dignitatem habentes possint optare canonicales præbendas: ita *Calder. cons. 5. de consuetud. quem etiam refert, & sequi videtur Roch. Curt. c. fin. de consuet. sect. 4. num. 7. ad fin.* tum quod consuetudo non extendatur † de persona ad personam, maxime ubi sunt diversæ qualitatis, & conditionis, juxta not. per *Dd. in c. fin. de off. Archid. & c. 2. de Capell. Monach.* tum quod in hujusmodi, quæ sunt stricti juris; uno expresso non venit aliud, *c. susceptum, de rescript. in 6. & c. quavis, de præben. eod. lib.* Et hoc forte voluit Franc. Marc. *decis. Delphin. 1266. 1. part.* dum dixit, in optione non admitti descensum, ne sit contraria *decis. paulo ante positæ, quæ est 1258 nu. 4. eadem prim. par.* ubi aperte admittit, posse optari minorem præbendam: facit etiam optime *Rot. decis. 5. de consuet. in no. versic. aliam rationem, & vers. præterea videtur,* dum ipsa quoq; ait, quod ubi sunt distincti gradus præbendarum, non admittitur descensus.

TERTIA CONCLUSIO. Probabile est, † quod ubi præbenda habet annexum aliquod perpetuum officium, puta Pœnitentiarum, non potest, qui eam habet, alteram optare: ita in specie tradit *Navar. cons. 14. de rebus eccles. non alien. volum. 1. per totum.* Probat primo hanc opinionem, quod divisio † beneficiorum unitorum requirit, ut dividens habeat auctoritatem, & potestatem id faciendi, *c. sicut unire, cum ibi not. de excess. prælat.* & quod servetur solemnitas in modo dividendi, & concurret justa causa id faciendi, *c. 1. de reb. eccles. non alien. in 6. sicut & unio, ut probatur in d. c. sicut unire, junctâ clem. 2. de rebus eccl. non alien.* quod si optaret Pœnitentiarius præbendam vacantem, divideret præbendam suam à Pœnitentiarum officio; item uniret officium alteri præbendæ, quæ est tertia *Navar. ratio, sine ulla justa causa, aut solemnitate.* Neq; verisimile est, Concilium generale & Romanam ecclesiam voluisse privatis hominib. facultatem concedere

tam leviter, & sine solemnitate tot uniones, & divi-
 siones; & hæc est 6. illius ratio ab hac prima depen-
 dens. Secundo non potest beneficiarius † suum be-
 neficium diminuerere, aut damno afficere, *c. delictum, de*
reg. jur. in 6. cum ibi adnot. & similib. at vero Pœnitenti-
 arius optando damnum afficeret proprio officio; pos-
 set enim optare minorem præbendam, *juxta gloss. cre-*
brius receptam in c. fin. de consuet. in 6. (ut etiam nos su-
pra ostendimus cap. 3. qua. ult.) Quod si objicias de aliis
 canonicis, respondet d. sparem esse rationem, cum ca-
 nonicus † non habeat successorem, *juxta gloss. singu-*
larem receptam in c. quod sicut, de elect. quod etiam no-
tavit Franc. Marc. in decis. Delphin. 1232. n. 3. & 1261.
num. 3. 1. part. unde sibi potest præjudicare, Pœniten-
 tarius vero habet successorem, cui optando præjudi-
 carer. Tertio, quia quod operatur oppositum in op-
 posito debet & operari propositum in proposito, *cap.*
sciendum, c. 8. q. 1. l. & si contra, ff. de vulg. & pup. sed
 præbenda Pœnitentarii optari non potest, quod te-
 men non probat Nav. nos breviter ostendimus *supra*
cap. 3. q. 6. ergo neque ipse debet posse optare alterius
 præbendam. Quarto, quia Pœnitentarius † habet
 principaliter officium Pœnitentiariæ, præbendam autem
 sic habet per annexionem, & quasi rem peremptoriam,
 sicut qui habet ecclesiam parochialem suæ præbendæ
 vel alteri beneficio annexam, non censetur † habere
 curam animarum, *cap. super eo, de præbend. in 6.* quare
 cum non possit optare aliam præbendam ratione of-
 ficii, quod est principale, & quoddam vivum, non po-
 terit id facere ratione præbendæ, quæ est accessorium
 & quasi quoddam mortuum, & extinctum. Hæc sunt
 in summa rationes Navarri, quibus contendit, Pœni-
 tentiarium optare non posse, ex cujus sententia idem
 dicendum esset de eo, qui habet præbendam Theolo-
 galem, vel legalem, quam alii vocant *doctoremalem*. Pro-
 pter cujus doctoris † auctoritatem conclusio hæc, ut
 dicebam, probabilis est; maxima enim fuit illius tum
 doctrina, tum vitæ integritas, *ut patet ex Covar. lib. 1.*

var. resol. cap. 1. nu. 2. Mandos. ad reg. 19. de infir. Pinel.
v. 1. C. de bon. mat. 3. p. num. 16. in fine Vival. in Candel.
Aur. in princip. tit. de auct. Doct. & alius, quos videat si
libet apud Petr. Cened. in collect. ad jus canon. collect. 12.
num. 6. 2. par. Sed quoniam contraria sententia † me- 11
 lioribus, ni fallor, nititur rationibus, & libentius ad-
 hæreo quam & ipse Navar. in scholis disputando te-
 neri posse fateri videtur, *d. conf. 14. num. 1.* & servaram
 audio hic Mediolani in ecclesia S. Nazarii, in qua qui
 prius Theologalem præbendam obtinebat, aliam o-
 pravit, ea simul cum onere, & officio legendi dimissa,
 quæ deinde alteri collata fuit. Illud enim regulare est,
 ut inferius dicam, antiquiores canonicos optare pos-
 se, & patet ex ipso rex. *d. c. si de cõsuet. in 6.* ergo omnes
 optare poterunt; nam & indefinita æquipollet uni-
 versali, & ubi lex non distinguit, nec nos distinguere
 debemus, nisi manifesta nos cogat ratio; *jurib. vulg.* in
 hoc autem casu nulla nos cogit ratio, ut contrarium
 sentiamus. Non prima, dicimus enim Pœnitentia-
 rium optando † non modo non dividere, aut unire be- 12
 neficia, de quo loquuntur illa jura, sed neque etiam
 officium à beneficio dividit, aut unit cum beneficio;
 dimittit enim præbendam simul cum officio, & onere
 annexo. Ex quo etiam patet solutio secundæ rationis
 quicquid enim sit, an canonicus simplex habeat suc-
 cessorem, *de quo per Dd. d. c. quod sicut, Ant. Burg. in c.*
cum omnes, nu. 67. & seqq. ubi Andr. ab Exe. num. 84.
& Ferret. num. 10. cum seqq. de constit. Fel. c. quoniam
Abbas, nu. 5. de off. deleg. Abb. in c. ex literis, de probat.
Imol. & Gemin. in c. statutum, de rescript. in 6. Ex qui-
 bus multi censent canonicum successorem habere;
 certe in hoc casu Pœnitentiarius nullum damnum af-
 fert, aut præbendæ suæ, aut successori, sed aliam optan-
 do sive majorem, sive minorem, ille, cui confertur, ea
 præbendam, quam ipse obtinebat, habebit onus, & offi-
 cium Pœnitentiarii. Non obstat tertia; dispar enim
 est ratio cum in eo, qui præbendam, quam Pœnitentia-
 ria vocant, vel etiam Theologalem aut legalem, obti-

- nerere vult, certæ qualitates requirantur, quæ diligenter examinandæ sunt juxta ea, quæ supra *cap. 3. q. 6.* dicebamus. Non urget demum quarta & ultima ratio Navar. nam officium potius ipsum, & onus Pœnitentiarii habet se sicut accessorium, & quoddam mortuum, & extinctum respectu præbendæ, quam contra. Neque huic rei obstat, quod præcipit Concil. Trident. *sess. 24. cap. 8. de reform.* ut † Pœnitentiarius instituat ab Episcopo in cathedralibus ecclesiis, cum unione præbendæ proxime vacaturæ; sicut antea *sess. 5. cap. de reform.* decreverat in munere Theologici, seu lectionis sacræ scripturarum, quod in cathedralibus insignibus ubi nulla præbenda, vel stipendium deputatum reperiretur pro ea lectione, præbenda prima vacatura quomodocumq; præterquam ex causa resignationis, ad eum usum ipso facto constituta & deputata intelligeretur; quibus verbis videtur prius præsupponi officium illud, & munus Pœnitentiarii, vel Theologi, cui deinde uniatur & applicetur præbenda quasi accessoria. Non obstant inquam ea verba, nam illud solum intendit concilium, præbendam aliquam cum tali munere connectere; ita ut si non vacaret ulla præbenda statim institueretur officium; quod si jam vacaret præbenda, procul dubio potuisset Episcopus juxta mentem etiam concilii præbendæ vacanti officium ipsum unire & annectere; neque semper unio † ita fit ut quod unitur, alteri accedat, ut patet ex *d. cap. sicut unire, de excess. prelat. & cap. quod translationem, de off. leg. & not. Petrus de Perus. tract. de union. cap. 1. & Cucch. in Instit. Canon. lib. 2. tit. 9. vers. diversis autem modis unio fieri solet.* Sed de his satis.

QUARTA CONCLUSIO. Certum est, jus optandi

- 15 di † primo spectare ad antiquiores canonicos, *tex. d. c. fin. in verbo antiquiores, ubi gloss. & ceteri de consuet. in 6. & alii Dd. omnes quotquot aliquid de optibus scripserunt.* Intelligitur autem † de antiquioribus non ætate, sed receptione: ita *gloss. d. verbo, antiquiores, & ibi omnes, idemq; colligitur ex Rot. decis. 2.*

& 3. *ibiq; Add. de consuet. in no. sed clarius id vult Rot. decis. 6. num. 2. de consuet. in antiquior. & decis. 411. nu. 2. 1. par. in noviss. divers. Falcon. in tract. de reservat. benef. effect. 49. Thom. Zerol. in Praxi Episc. verbo, canonica, vers. ad 7. conclus. ult. Mil. in Repert. verbo, consuetudo per quam disponitur. il. 1. post Rom. cons. 227. Allegat Gemin. tex. in c. querus, de atat. & qual scd nihil ad rem allegat quoque ipse, & alii c. statuimus de major. & obed. sed potius facere videtur in contrarium, dum disponit, quod † qui major est ordine, licet sit postea 17
 receptus, in portione percipienda, potior sit, & aliis antecedit; cui tamen responderur, procedere illum tex. in distributione facienda de fructibus, non autem in concessione ipsius præbendæ, ut ibi inter ceteros, not. gloss. in verbo, potiorem, ubi etiam solvit alia jura, quæ huic ipsi interpretationi de antiquioribus receptione, immo & toti conclusioni obstare videbantur: deinde responderur, non obstare illum textum, cum non loquatur de antiquioribus, sed de majoribus. Demum cum loquatur de majoribus ordine, & disponat, ut præferantur in portionibus, forsitan locum habere poterit in iis distributionibus, quæ inter omnes ordines canonicorum distribuuntur: optatio autem regulariter fit inter eos, qui ejusdem ordinis sunt, ut dicam inf. cap. seq. quest. 2. Melius ergo & magis ad rem allegari possunt ea jura, quibus gloss. d. c. si verbo, antiquiores, & ibi ceteri, nosque sup. cap. 2. quest. 1. ostendimus, hanc consuetudinem optandi esse rationabilem, & æquitati inniti; loquuntur enim ea jura de iis, qui majora servitia in ecclesia exhibuerunt. Non negaverim tamen consuetudine induci posse, ut in optione † præferantur antiquiores ætate, vel majores 18
 ordine, ut tradit gloss. d. verbo, antiquiores, & sequuntur ibi ceteri; & tunc pro majoribus ætate erit bonus tex. in c. quanto, de translat. Episc. & l. semper, ff. de jur. immunit. & d. c. querus, de atat. & qual. ordin. cum aliis quæ affert las. cons. 192. colum. 1. & 2. vol. 2. Rol. cons. 95. nu. 13. volum. 4. & Prob. Addit. ad Io. Monach. d. c.*

fin. num. 35. & seqq. Pro majoribus ordine erit optimus tex. d. c. statuimus: idemq; de consuetudine, quæ habere aliam æquitatem, tradit gloss. & Dd. d. verbo, antiquiores, exemplificatq; ibi Jo. An. Gem. & Franc.

19 si detur optio doctoribus, quorum ꝑ ordo est præcipuus, o. cum ex injuncto, de heret. c. super, d. mag. c. de multa, de praben. vel filiis Principum, aliisque insignibus personis, d. c. de multa, c. ne aliqui, de priv. & clem. presenti, de bapt. cum similib. Præterea restringi potest principalis hæc conclusio per ea, quæ dicimus inf. q. seq. concl. 2. illatione 3.

QUÆRO SECUNDO, An excommunicatus possit optare?

- 20 Respondeo ꝑ quod sic: ita voluerunt Dom. de Rot. decis. 5. num. 1. de concess. praben. in no. Cassad. decis. 17. num. 5. de praben. Franc. Marc. decis. Delphin. 1259. num. 41. par. idem voluit Paris cap. dilecti, colum. 1. de except. Gem. d. c. fin. §. fin. num. 4. & ibi Franc. in princip. num. 6. & Rebus. in c. postulatus, num. 132. de cler. excom. ministr. Æn. Falcon. in tract. de reservat. q. 1. in 5. effect. & Sig. de pens. q. 63. ubi hanc communem opinionem
- 21 dicit. Contrarium ꝑ tamen tenere videntur, Add. Rot. d. decis. 5. post Petr. de Perus. in c. referente, de praben. qua reper. est in ejus tract. de permut. benef. & in met Rot. decis. 8. num. 10. de sent. excom. in antiq. & Franc. in d. tract. de reserv. benef. q. 4. effect. 5. num. 3. Præ
- 22 qua opinione facit primo, quod excommunicatus ꝑ non facit suos fructus præbendæ, iisque privatur, ut habetur in c. pastoralis, §. verum, de appell. multo verominus poterit optare præbendam, cum sit res spiritualis, vel saltem spirituali annexa, ut not. Archid. in c. gratia, in princ. de rescript. in 6. Secundo, quia ꝑ collatio beneficii excommunicato facta nulla est, c. postulatus, cum ibi not. per Dd. de cler. excom. ministr. & not. Rot. decis. 5. de sent. excom. in antiq. Cassad. d. decis. 17. num. 6. de praben. late Staphil. de lit. grat. & justit. tit. de vi effect. claus. in princip. num. 9. Tertio, facit tex. d. c. referente, ubi in specie disponitur, excommunicatum optare

optare non posse. Quibus tamen non obstantibus, prima opinio ut communior est, ita verissima, movetur autem omnes illi, quia † optio non est collatio, ut 24
not. Archid. d. c. fin. de consuet. in 6. & nos latius inf. cap. 7. q. 1. excommunicatus vero solum prohibetur, ne ei conferri possit beneficium, quare illud satis probabile est, † excommunicatum posse beneficium sibi absenti collatum acceptare, quod & voluit Rot. *d. decis. 5. de concess. præben. & decis. 8. de sent. excom. & tenet etiam Staphil. d. tit. de vi & eff. clausularum, vers. 6. queritur, num. 22.* lateque tradit Covar. *in rel. c. alma mater, 1. par §. 7. num. 4. de sent. excom. lib. 6.* immo aliqui non improbabiler tenuerunt, mero jure valere † collationem beneficii excommunicato factam, ut Card. 25
conf. 40. incip. in facto, neq; ei refragatur *tex. d. c. postulatu,* cum non declaret, collationem excommunicato factam ipso jure non tenere, sed solum non posse illi conferri beneficium, idque ab eo non posse sine dispensatione retineri, sed confirmari etiam potest ista communior opinio, quoniam excommunicatus † æ 26
 qui paratur deputato, ut tradunt doctores in *l. ejus qui, ff. de testam. & §. minor. Instit. de cap. dimin. & not. Innoc. in c. qualiter, & quando, il. 2. de accusat. Rot. decis. prox. alleg. & decis. 4. de sent. excom. in antiquior. num. 1. post gloss. Io. An. c. decernimus, de sent. excom. in 6.* sed deportatus potest † eligere, & optare, *l. ex testamento, §. si quis rogatus, ad Trebell.* ergo poterit & excommunicatus. Accedat etiam quod excommunicatus † po 27
 test ea, quæ sunt facti, & per quæ solum voluntas declaratur, *c. pro illorum, de præben. c. si vero, de sent. excom. juncto d. c. decernimus, de sent. excom. in 6. & c. significasti de eo, qui dux. in matr.* sed per optionem solum declaratur voluntas & sine collatione nova ad summum acquiritur jus ad præbendam, non autem ad beneficium, ut colligitur ex *Rot. dd. decis. proxime alleg. & Gemin. d. §. fin. & de se patet.* ergo, & c. Quibus sic stantibus, non obstant, quæ in contrarium allegantur. Non primum: nam in *d. c. pastoralis* fructus † non auferuntur ipso jure 28
29
30

excommunicato, sed per sententiam, & quidem id expresse continere debet sententia, ut ibi optime notat, gloss. in verbo, subtrahuntur. Non secundum: optio enim fit sine collatione, unde non recte arguitur, cum diversa sint, vulg. l. Papinianus, ff. de minor. maxime cum simus in pœnalibus & odiosis, quæ potius restringenda sunt, c. odia, de reg. jur. in 6. cum similibus. Non tertium: nam ille textus non loquitur de optione nostra, sed de optione inter duo beneficia, quæ requirit collationem.

QUÆRO TERTIO, An absentes ab ecclesia saltem ex justa causa possint optare?

31 PRIMA CONCLUSIO Probabile est, quod vis absentes optare posse: ita colligitur ex Doctoribus infra allegandis, in sequenti conclusione, dum enim quaerunt, anposito statuto, vel consuetudine, quæ dat optionem præsentibus tantum, absentes in servitio ecclesie vel Papæ, vel alia justa de causa, ob quam præfentes habeantur, optare possint, aperte supponunt, quod ubi non adfit talis specialis consuetudo, vel statutum, quod soli præfentes optent, etiam non præfentes optare poterunt; idemque satis videtur esse de merito tex. & Dd. d. c. fin. dum permittunt ac volunt, optionem etiam per alios fieri posse, tempusque ad optandum datum non currere, nisi à die scientiæ, vix enim necessitas adesse videtur per alium optandi, vixque ignorantia præsumi posse præterquam in absente. Deum id ipsum probari potest ex iis, quibus paulo post ostendemus, consuetudinem extendi posse ad casum similem, & rationabilem.

SECUNDA CONCLUSIO. Ubi statutum ecclesie disponat, vel etiam consuetudo id solum obrinuerit, quod præfentes optent, forte quia numquam casus absentie evenit, vel etiam quod solum præfentes optent, si casus eveniat, certissimum est, † absentes in servitio ecclesie, vel Papæ optare posse intra viginti dies à tempore scientiæ: ita Io. An. d. c. fin. verbo, immittens, versic. item scias, & ibi Gemin. in princip. num. 6

Franc

Franc. numer. 7. idem tenere videtur Zenzel. ibi ut cum refert Gemin. sed clarius huic opinioni adhaeret. Gig. tract. de pens. q. 63. num. 16. Rot. decis. 6. nu. 2. de consuet. in antiquior. quicquid in contrarium voluerit Archi. Butr. & Io. de Lig. d. c. si. ex eo quia consuetudo sit stricti juris, atque adeo non extendenda, l. 1. C. de emancip. lib. c. si de off. Archid. cum similib. maxime, quando contra jus est, c. cum in tua, cum ibi not. de decim. Illi autem, qui priorem sententiam tuerentur, moventur duplici ratione, primo, quia † isti habentur de jure 33 pro praesentibus, ut de servitio Papae habetur, in c. cum dilectus, de servitio Episcopi, in c. de cetero, & c. ad audientiam, de servitiis demum ecclesiae, in c. ex parte, il. 2. de cleric. non resid. & c. unico, eod. tit. in 6. & in c. cum non deceat, de elect. eod. lib. Secundo, quia si dicatur, hos casus fictos esse, consuetudinem autem non extendi ad casum fictum, adhuc id non habebit locum in hac consuetudine, cum non sit contra jus secundum aliquos: ea vero procedunt in consuetudine contra jus, † per not. in c. susceptum de rescript. in 6. & d. c. cum 34 in tua, de decim. & in l. omnes populi, ff. de just. & jur. Sed admissa pro nunc sola prima ratione, quae solida est, & tangitur per Jo. An. quoniam secunda licet valere possit in sententia Gemin. Franc. & aliorum, qui ut supra cap. 2. quest. 2. concl. 1. vidimus, tenuerunt, consuetudinem optandi esse praeter, non contra jus; nobis tamen, qui contrarium post Rot. & alios ibid. ostendimus, non modo non suffragari, sed & valde adversari videtur, ideo tam pro ejus solutione, quam pro dilucidatione multarum rerum, quas supra hoc eod. tract. sparsim attigimus, aliqua hic de consuetudinis extensione adnotanda sunt. In qua materia, ut admittamus tamquam regulare consuetudinem illam, quae contra jus est, non extendi, neque de casu vero ad fictum, neque de loco ad locum, neque de persona ad personam, ut concludunt communiter Dd. in l. de quibus ff. de leg. l. quod non ratione, ff. eod. & l. 3. §. hac autem verba, ff. de negot. gest. Gemin. Franc. & Archid.

- loc. cit. & satis patet tum ex Doct. quos late refert Roch. Curt. c. fin. ext. de consuet. sect. 4. num. 1. usque ad 10. tum ex tex. d. l. quod non ratione, c. quod translationem, de off. leg. c. fin. de off. Archid. & d. l. 1. C. de emancip. lib.
- 35 cum similib. quod idem † in statuto tradunt post Imol. & alios Gemin. d. c. fin. num. 7. & ibi Add. communemque sententiam dicunt Alex. cons. 189. colum. pen. lib. 7. Cravet. cons. 205. nu. 25. Soar. in Thes. recept. sent. lit. 8.
- 36 num. 187. Id tamen † perpetuum non est, ut patet ex iis quæ fuse inter alios tradit idem Curt. d. sect. 4. nu. 12. usque ad 23. & Fel. in c. auditis. colum. 4. & seqq. de prescrip. Quod vero ad rem nostram facit, duas præcipuas restrictiones admittit ea conclusio. Quarum altera
- 37 est, ut non procedat, † quando in casu omisso à consuetudine militat eadem omnino ratio; tunc enim etiam non dicitur fieri extensio, sed ille casus includitur in ratione consuetudinis, ita voluit gloss. in c. 1. in verbo, Italia, de tempor. ordin. quam sequitur Abb. in c. at si clerici in princip. colum. antepe. de jud. & alii, quos late refert Curt. d. sect. 4. num. 23. junctum per eum prius
- 38 not. num. 12. Altera & optima est, quando duo † æquiparantur à lege; tunc enim consuetudo superveniens in uno, extenditur ad aliud, ita Abb. communem docens, in c. de multa, super gloss. in eadem de praben. Bur. d. c. fin. colum. 34. versic. fallit 3. ext. de consuet. ibiq. Curt. d. sect. 4. num. 14. idem etiam tenet post Imol. Gemin. d. c. fin. in princip. nu. 7. de consuet. in 6. & ibi Add. post Rom. cons. 105. idemq. Franc. d. c. fin. num. 2. Et ratio est, quia tunc extensio non fit ab homine, sed à lege ipsa, ut per Curt. loc. cit. & in specie de absentibus ab ecclesia, quod statutum, vel consuetudo, loquens de
- 39 presentibus, † extendatur ad casum fictum, tradunt Abb. & alii, in d. c. cum dilectus, & c. ad audientiam, de cleric. non resid.
- 40 Ex his infertur primo, † consuetudinem inductam in una ecclesia de optando non extendi ad aliam, quavis sit illi subjecta, ut patet ex iis, quæ fuse tradit Curt. d. sect. 4. nu. 7. & 17. ubi post Abb. in c. cum olim, de consuet.

suet. & alios ostendit, id verum esse in quavis consuetudine, ut non extendatur de ecclesia ad ecclesiam.

Secundo inferitur, quod stante consuetudine † quod 41
 canonicus non possit optare nisi semel, tunc si is semel
 optavit, licet moveatur sibi lis super præbenda opta-
 ta, tamen non poterit aliam optionem facere, ut in spe-
 cie voluit Calder. cons. 6. tit. de consuet. per totum, quem
 sequitur etiam Curt. d. num. 7. quamvis possit redire † 42
 ad suam, si pendente lite inter eum, & alium, qui o-
 ptavit eandem præbendam, succumbat, quando refer-
 vavit sibi iura pristina, ita optando quatenus præben-
 da optabilis sit, nec aliter, nec alio modo, & c. ut late
 & optime tradit Abb. consil. 347. num. 4 & seqq. volum.
 2. interim vero debet permanere in possessione sua,
 ut idem ostendit, num. 1. & 2. Tertio inferitur decisio
 illius quæstionis, an stante consuetudine in ecclesia,
 quod antiquior possit optare; si prior in data sit: se-
 cundo receptus, is præferatur posteriori in data, prius
 tamen recepto, quando per illum non steterit, quin
 prius reciperetur; quamvis enim videatur, quod non,
 ex eo, quod prior in data sit fide primo receptus: Ta-
 men † contrarium pulcre decisum fuit per Rot. Rom. 43
 decis. 6. num. 2. de consuet. in antiquior. tum ob alias ra-
 tiones tum maxime, quia illa secunda receptio retro-
 trahitur, ex quo primus impetrans erat primo recipi-
 endus, nec per eum steterit, quin reciperetur, & subicit,
 quod ita per tres sententias fuit pronunciatum. Rot.
 sequitur Prob. ad Jo. Monach. d. c. fin. num. 27. vers. &
 pro intento, de consuet. in 6. & Curt. d. sect. 4. numer. 11.
 ubi assignando rationem rationis subdit, non ob stare,
 quod talis non sit vere primo receptus, quia casus fi-
 ctus æquiparatur vero in terminis prædictis, cum con-
 ditio † habeatur pro impleta, quando non stat per 44
 implere debentem, l. jure civili, ff. de cond. & demonstr.
 & c. cum non stat. de regul. jur. in 6. c. cum similib. quod
 etiam adnotasse videtur ibid. Rot. dum ad hoc alle-
 gat d. l. jure civili, & c. tibi qui, de rescript. in 6. facit &
 optime ad hanc decisionem tex. in c. eum cui, de præ-
 ben.

ben.

- ben. in 6. ubi mandat Pontifex anteferri in provisione eū, qui prior est in data, licet posterior sit in receptione illo, cui postea similis gratia facta fuit, & prius fuerat receptus. Et hæc erit singularis limitatio, si est verum ad quartam conclusionem supra positam, in quest. 1. dum ostendimus, regulariter antiquiores in receptione de jure præferri ceteris in optando. Infertur etiam
- 45 quarto ratio † prioris rationis ex illis, quibus supra hac ipsa conclusione ostendimus, absentes in servitio Papæ, vel ecclesiæ optare posse tanquam præsentibus, eo nimirum, quia casus ille fictus præsentibus à jure æquiparatur vero in juribus ibi alleg. Quinto colligitur † ob eandem rationem, idem dicendum esse de absentibus in servitio Episcopi propter tex. in d. c. de cetero, maxime autem, d. c. ad audientiam, de cleric. non resid. ubi expresse pro ratione cur ii fructus præbendarum percipere debeant, subdit Pontifex, cum absentes dicuntur non debeant, sed præsentibus qui tecum Episcopum alloquens pro tuo, & ipsius ecclesiæ servitio commorantur, ibique notant Abb. & alii ex eo tex. quod statueretur disponens in materia juris, verificatur etiam in casu ficto, quando casus fictus, & verus æquiparantur à jure & in terminis de optione ita voluit Io. An. d. c. fin. Secundo infertur, † secus videri dicendum in iis, qui ab causa studii ex licentia Prælati vel Papæ, juxta tex. in d. c. velatum, & c. tua fraternitatis, de cleric. non resid. optare non possint, cum à jure expresse non æquiparentur præsentibus. Contrarium tamen puto verius, cum nõ requiratur, quod expresse à jure dicatur, quod pro præsentibus habeantur, sed sufficit, quod in effectu idem illis à jure concedatur, quod præsentibus, ut patet ex iis, qua tradit late Curt. d. sect. 4. nu. 14. in d. c. de
- 48 autem juribus aperte disponitur, † quod absentes causa studii de licentia Prælati vel indulgentia Papæ percipiant fructus præbendarum suarum; & hoc est de mente Jo. An. Gem. & Franc. post Anchar. d. c. fin. de
- 49 consuet. in 6. dum illud solum volunt, † eos, qui non à jure, sed ex privilegio percipiunt fructus, ac si residerent

rent, optare non possunt, & gaudere aliis juribus, & privilegiis, quæ presentibus competunt tam de jure communi, quam ex consuetudine, vel statuto, ut ait Franc. d. c. fin. in princip. num. 7. quod idem quoque sentire videtur Gig. d. q. 63. num. 16. dum ad Franc. se remittit. Inferitur denique solutio rationis Archid. & Jo. de Lig. d. c. fin. dum probare contendunt, absentes in servitiis Papæ, vel ecclesiæ optare non posse, quia consuetudo non sit extendenda, & simul etiam patet explicatio secundæ rationis per Dd. allatæ ad confirmationem nostræ sententiæ, ejusque solutio, quatenus nobis adversari videbatur, tenentibus contra eos, consuetudinem optandi non esse præter, sed contra jus. Quamquam & aliter ad illam responderi potest, quod nimirum consuetudo contra jus † tunc demum non extendatur ad casum fictum, quando ea ita contra jus est, ut vel ea ipsa à jure improberur, vel id saltem, quod per eam disponitur, directe & expresse reprobetur, non autem solum indirecte; consuetudo autem optandi † non est expresse improbata à jure, immo permessa, ac quodammodo approbata rationi, atque æquitati innititur, ut tradunt gloss. & Doct. d. cap. fin. & nos ostendimus, sup. cap. 2. quæst. 1. neque id, quod per hanc consuetudinem, & statutum inducitur, ut antiquiores eligant meliores præbendas, cum vacaverint, improbatum directe, & expresse à jure, sed solum indirecte, dum prohibet, ne beneficia sine canonica institutione obtineantur, & similia quib. d. cap. 2. q. 2. concl. 1. ostendimus, consuetudinem optandi esse non præter, sed contra jus.

QUÆRO QUARTO, ET POSTREMO, An optio possit fieri per alium, seu an alius nomine meo possit optare?

PRIMA CONCLUSIO. Potest quis † optare per procuratorem habentem speciale mandatum: ita ex hoc tex. colligunt hic Doct. communiter, inquit enim textus, possint, cum vacant, per se, vel per alios optare præbendas, & probatur, tum quia regula est, quod potest

53 test † quis per alium quod potest facere per se ipsum
c. potest, quis de reg. jur. in 6. & qui per alium facit, per
 se ipsum facere videtur, *c. qui facit, eodem titul. cum si-*
 54 *mil. tum quia † possunt per procuratorem fieri, quæ*
 specialiter non prohibentur, §. I. *Instit. per quas perso-*
nas, l. i. §. casus autem. ff. de procur. cum ibi not. per. Doct.
 Et de hoc nulla est difficultas.

55 SECUNDA CONCLUSIO. Potest fieri optio † et
 iam à procuratore, non habente speciale mandatum,
 qui tamen constitutus sit cum libera, *juxta formam*
tex. in c. qui ad agendum de procur. in 6. ita Io. An. But.
Gem. & Franc. d. c. fin. de consuet. in 6. Ratio est, quia

56 hic procurator † æquiparatur habenti speciale manda-
 tum, *ut habetur in d. c. qui ad agendum, immo & po-*
 test, quæ potest dominus, *ut notant. gl. & Dd. in l. pro-*
curator omi. ff. de procurat. Ad hoc idem allegant Doct.
 præcit. *tex. in d. l. procurator, qui quidem optimus est,*
 dicit enim ibi Paulus J.C. *procurator, cui generalis, &*

57 *libera administratio bonorum commissa est, poterit † ex-*
 gere, novare, aliud pro alio permutare.

TERTIA CONCLUSIO. Si procurator habet

58 generale mandatum, vel negotiorum gestor optet no-
 mine meo, & ego ratum habeam optionem, † valeat
ita Archid. Io. An. Gem. & Franc. d. c. fin. opt. tex. in l. i.

59 *ego. ff. de neg. gest. ubi dominiū † pecuniæ solutæ nego-*
 riorum gestori creditoris acquiritur creditori ratiha-
 bitione per eum secuta, *& l. communis servus, §. si ff. de*
procur. ubi si procurator habens generale mandatum,
ut vult gloss. vel ut Bart. & alii, nullum habens man-
 datum rem emat, acquiritur domino possessio, si ra-
 tam habeat emtionem. Immo etiam forte idem erit,

60 † si quis nomine alterius optet, & is ratum habeat,
ut satis aperte tenent idem Archid. Ioan. An. Gem. &
Franc. loc. cit. & facit tex. in c. accedens, de praben. & in

61 *c. si tibi absenti, eod. tit. in 6. ubi potest quis † per aliū,*
 seu alius pro eo de beneficio investiri, eique illud con-
 ferri, licet is jus in beneficio non habeat, nisi secuta ac-
 ceptatione, *ut dicitur in d. c. si tibi absenti, favebit etiam*
 tex.

tex. in d. l. communis servus, §. si. de procur. secundum
 intellectum Barr. & aliorum intelligentium de eo, qui
 nullum habet mandatum: Facit & gloss. in c. nonnul-
 li, §. sunt & alii, ibique Fel. num. 45. & alii dum volunt
 ad impetrandum beneficium † non requiri manda- 62
 rum saltem speciale. Facit demum tex. d. c. fin. dum ab-
 solute permittit, quod per se, vel per alios possit fieri o-
 ptio. Illud sane certum † mihi est, conjunctam perso- 63
 nam siue mandato admitti debere ad optandum, ad-
 mittitur enim in beneficialibus, † ut post Barr. & Imol. 64
 voluit Fel. d. §. sunt & alii, num. 45. & 46. satisque col-
 ligitur ex tex. d. §. sunt & alii, in fin. qui admittit con-
 junctam personam etiam in rescriptis ad lites, in quo-
 rum tamen impetratione paulo ante requirit spe-
 ciale mandatum, quod in beneficialibus non requiri
 mox ex Fel. & aliis diximus; & alias generaliter admit-
 ti debet † conjuncta persona, si caveat de rato, ut pa- 65
 ret ex tex. d. §. sunt & alii, & l. sed & ha, in princip. ff. de
 procur. ubi Dd. Covar. lib. 1. var. resol. cap. 6. nu. 5. Ni-
 col. Moz. tract. de contract. tit. de mandat. num. 23. Sunt
 autem † hæ personæ conjunctæ, quæ sine mandato 66
 admittuntur parentes, liberi, fratres, affines & liberti,
 ut habetur in d. l. sed & ha, in princip. ff. de procur. cum
 hoc discrimine, † quod ascendentes & descendentes 67
 admittuntur usque in infinitum, ut voluit ibi gloss. in
 verbo, liberi, ceteri conjuncti intelligantur, & admit-
 tuntur usque ad quartum gradum, ut probat Fel. d. §.
 sunt & alii, nu. 60. Bald. & Doct. d. l. sed & ha, & Co-
 var. d. num. 5. in princip. ultra quartum autem gradum
 arbitrium est judici, qui dicantur conjuncti, ut ibid.
 dicit Fel. & num. precedenti, ubi etiam post Abb. num.
 10. & alios tradit, ultra quartum gradum attendi debe-
 re consuetudinem patriæ, vel etiam curiæ, in qua fa-
 cienda est impetratio, & præterea affectionem, quod
 & late ostendit Menoch. de arbit. jud. lib. 2. centur. 2.
 casu 146. num. 5. 6. & 8. Secus autem dicendum erit † 68
 de canonico, aut alias conjuncto conjunctione spiri-
 tuali; nam non poterit pro alio sine mandato impe-
 trare,

trare,

trare, aut acceptare beneficium, ut in specie traduntur
Specul. tit. de rescript. presentatione, §. ratione autem im-
petrantis, vers. sed nunquid canonicus, Io. An. d. §. sunt
& alii, & ibi late Fel. num. 55. quare idem dicendum e-
 rit in optione. In omnem vero casum etiam in con-
 69 juncta persona carnali conjunctione † requiritur ra-
 tihabitio, ut post *Host. Io. An. & Imo. in c. ex parte, de*
rescript. tradit Fel. d. §. sunt & alii, num. 53. illudque so-
 lum differt à ceteris, quod sine mandato cum cautio-
 ne de rato omnino admitti debet, ut ex *Doct. sup. cit. li-*
quet. Quod si queratur, An interim, dum sequitur ra-
 tificatio optionis per antiquiores, juniores possint o-
 70 ptare? Respondeo, probabile mihi esse, † quod abso-
 lute optare non possint, arg. *tex. cum ibi not. in c. si tibi*
absenti, de præb. in 6. ubi collator non potest resilire à
 collatione per alium absenti facta, nec potest fieri alia
 collatio pendente acceptatione, seu tempore ad ac-
 ceptandum, quod idem fere habetur in *clém. cum ei quis*
§. secus, cum ibi trad. per Card. & alios, de concess. præ-
bend. conditionaliter vero poterunt, sic, ubi per anti-
 quorem optio non ratificetur, vel non intra debitum
 tempus opto vacantem præbendam, per *ea, quæ dicuntur*
inf. cap. seq. q. 1. concl. 1. & cap. 6. q. 3. ad f. rem.

SUMMÆ RERUM.

- 1 Optionem gradatim fieri quot modis accipi possit. 20
- 2 Antiquiores canonici regulariter prius optare de-
 bent, quam juniores. 21
- 3 Antiquior canonicus si differat optare intra debitum
 tempus vacantem præbendam, quomodo eam pos-
 sit optare junior. 22
- 4 Agnitio bonorum possessionis, facta per sequentem in
 gradu intra tempus primi, operatur effectum
 suum, ubi prior non agnoscat. 23
- 5 Expectans posterior in data acceptans intra mensuram
 primi, non tenetur amplius acceptare in suo men-
 se, ubi primus debito tempore non accepit. 24

- 6 Optans domum, vel prabendam videtur necessario habere debere, quod dimittat. Contrarium num. seq.
- 8 Melius est habere, quam non habere.
- 9 Minus solutum intelligitur, quamvis nihil solutum sit.
- 10 Dictio, seu verbum, amplius, ad eum quoque pertinet, cui nihil debetur.
- 11 Contingentia ut plurimum attendenda sunt.
- 12 Antiquior canonicus, qui postea mutavit prabendam per collationem, & impetrationem in eadem ecclesia, posterior est in optando ei, qui medio tempore receptus fuit.
- 13 Antiquiore canonico non optante vacantem prabendam, optat sequens, & sic deinceps.
- 14 Dictio, gradatim, in tex. cap. fin. de consuet. in 6. quomodo proprie sumitur.
- 15 Antiquiore optante vacantem prabendam, sequens optare potest prabendam ab eo dimissam, & sic ceteri gradatim.
- 16 Præbendarum, & canonicorum varii ordines & gradus, & duob. num. seqq.
- 18 Præbende aliquibus in locis alia subdiaconales, alia diaconales, alia presbyterales.
- 19 Dignitates quædam sunt in ecclesiis collegiatis, & quæ illæ sint.
- 20 Ordo aliquis annexus fuerit præbendis de jure antiquo.
- 21 Ordo certus annexus erat etiam de jure antiquo dignitatibus.
- 22 Subdiaconus esse debet canonicus, ut habeat vocem in Capitulo.
- 23 Præbendis seu canonicatibus cathedralium ex jure Conc. Tridentini debet esse annexus certus ordo subdiaconatus, diaconatus, vel presbyteratus.
- 24 Canonici præbendati, ac dignitates debent infra annum suscipere ordinem requisitum; & in ea ætate esse constituti, ut illum intra idem tempus possint

- possint suscipere. numero 25.
- 26 Optio locum habere potest ex speciali consuetudine, ubi prabenda sunt diversorum generum.
- 27 Optio locum non habet de uno ordine ad alium in cathedralibus, ubi ex Conc. Trident. dispositione certus ordo sacer prabendis, vel potius canonicatibus annexus est: secus in aliis ecclesiis collegiatis, ubi ex sola consuetudine, vel statuto certus ordo prabendis annexus sit. Item in dignitatibus, qua non sint reservata, aut si specialis consuetudo inducta sit post Concilium Trid. ut intra diversos ordines fiat optio. num. 28.
- 29 Optans debet admitti per Capitulum, vel eum, qui praest. Capitulo, nisi tamen hac solemnitas contraria consuetudine sublata sit. numero 30. Immo forte non requiritur etiam tacitus consensus Capituli, sed sufficit notificare Capitulo optionem. num. 31.
- 32 Collatio, aut investitura non requiritur in optione.
- 33 Apprehensio possessionis an sit necessaria in optione prabenda, aut domus, & num. 36.
- 34 Ius in beneficio acquiritur per solam collationem ante apprehensionem possessionis.
- 35 Apprehensio possessionis post collationem beneficii necessaria sit, & ad quid proffit.
- 37 Possessio beneficii & prabenda, seu domus optata, non à nemine detineatur, possit capi propria auctoritate.
- 38 Possessio beneficii capi debet ad cornu altaris, secus in prabenda optata.
- 39 Apprehensa possessione prabenda non censetur apprehensa possessio domus optata, neq; apprehensio unius fundo est apprehensus alter.
- 40 Possessio beneficii seu prabenda, aut domus optata intra quantum tempus capi debeat, remittitur arbitrio iudicis.